

تشخیص اصالت نامه

سرمایه گذاری برای تولید

روسای محترم اتاق های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شهرستان های سراسر کشور

با سلام و احترام،

در راستای انجام وظیفه قانونی اتاق در تدوین شاخص های ملی محیط کسب و کار، "چهارمین گزارش پایش اجرای قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار-۱۴۰۳" که با همت مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی و پایش اصل ۴۴ این مرکز، طراحی، تهیه و آماده انتشار شده است، برای استحضار و بهره برداری به شرح پیوست، تقدیم می گردد. شایان ذکر است که این پایش نیز همانند دوره گذشته، مبتنی بر ارزیابی کمی و کیفی داده های مرتبط با شاخص های عملکردی تعریف شده، انجام شده است. در این راستا، از یک سو جمع آوری اطلاعات از دستگاه ها و نهادهای مجری داخل و خارج از اتاق ایران و از سوی دیگر، نظرسنجی از فعالان اقتصادی و خبرگان حوزه کسب و کار عضو ۳ اتاق در سراسر کشور، در دستور کار این مرکز قرار گرفت. در ادامه، تعیین اهداف قانون در دستور کار قرار گرفت که از مجموع موارد گزارش نظارتی "کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی مجلس شورای اسلامی" (تهیه شده در سال ۹۷) و نقطه نظرات کارگروه متشکل از نمایندگان معاونت های اتاق ایران، احصاء گردید. در نهایت نیز با تلفیق داده های جمع آوری شده، نسبت به محاسبه میزان موفقیت در اجرای احکام، درجه دستیابی به اهداف قانون و تعیین سهم هریک از مجریان مربوطه، با رعایت اصول حرفه ای و بدون جانبداری اقدام شده است. برخی از مهم ترین یافته های حاصل از این گزارش عبارتند از:

- براساس یافته های پایش مذکور در سال ۱۴۰۳، رقم شاخص کل اجرای احکام ۶۰ گانه قانون معادل ۶۸/۸۷ درصد بدست آمده است که نسبت به دوره گذشته (۵۹/۴۴)، بیش از ۹ واحد افزایش یافته است.
- رقم شاخص کل دستیابی به اهداف ۱۴ گانه قانون معادل ۶۰/۷۵ درصد بدست آمده است که نسبت به دوره گذشته (۵۷/۰۶)، حدود ۴ واحد افزایش یافته است.
- رقم شاخص کل اجرای احکام ۶۰ گانه قانون در بخش حاکمیت (دستگاه های اجرایی) معادل ۶۰/۵۰ درصد، در بخش خصوصی و تعاونی (اتاق ها) معادل ۷۶/۸۲ درصد و در بخش مشترک (شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی) معادل ۸۳/۱۱ درصد بوده است که شاهد افزایش در مقادیر عملکرد حاکمیت و شورای گفتگو و کاهش عملکرد اتاق ها نسبت به دوره گذشته بوده ایم.
- میزان دستیابی به هدف شماره ۱۲ «حذف امتیازات انحصاری و تحمیل شرایط غیرعادلانه در قوانین و روابط کاری بین دولت و بخش های خصوصی و تعاونی» دارای بیشترین مقدار (۸۵/۳۲ درصد) و دستیابی به هدف

تشخیص اصالت نامه

شماره ۱۴ «جبران خسارت فعالان اقتصادی ناشی از اتخاذ تصمیم‌های دولت در زمینه قطع خدمات برق، گاز و مخابرات» دارای کمترین مقدار (۲۲/۱۱ درصد) بوده است.

از آنجا که سهم وظایف و احکام بخش حاکمیت در قانون حدود ۷۰ درصد تخمین زده شده است، از دیدگاه خبرگان حوزه کسب و کار، تقریباً به همان میزان هم نقش عوامل داخلی در عدم اجرای کامل قانون مؤثر بوده است یعنی این که علی رغم وجود شرایط تحریم و جنگ اقتصادی در سال‌های اخیر و مشکلات خارجی ایجاد شده برای کشور، باز هم این عوامل مدیریتی و اجرایی داخل کشور است که بیشترین مانع برای بهبود محیط کسب و کار کشور را ایجاد می‌کنند.

در سال‌های اخیر، دستگاه‌های دولتی با هدف تسهیل محیط کسب و کار، اقدام به راه‌اندازی سامانه‌های متعدد کرده‌اند (از جمله سامانه ۲۴۳۰ در راستای اجرای مواد ۲۴ و ۳۰ قانون)؛ اما این رویکرد با چالش‌های ساختاری و اجرایی همراه بوده است. نبود یکپارچگی میان سامانه‌ها موجب سردرگمی کاربران و تکرار اطلاعات شده و هر سامانه با فرآیندها و فرم‌های خاص خود، هماهنگی را دشوار ساخته است. همچنین، فقدان استانداردهای فنی برای تبادل داده، مانع از تحلیل جامع و تصمیم‌گیری مؤثر در سطح ملی شده است. زمان‌بر بودن تطبیق کسب و کارها با سامانه‌های مختلف، بهره‌وری را کاهش داده و تعامل ضعیف میان سامانه‌ها و نهادهای اجرایی، پاسخگویی را محدود کرده است. دغدغه‌های امنیتی و حفظ حریم خصوصی نیز در برخی موارد به‌درستی مدیریت نشده‌اند. در نهایت، نبود نقشه راه ملی برای تحول دیجیتال، موجب پراکندگی، دوباره‌کاری و اتلاف منابع در توسعه این سامانه‌ها شده است. برای عبور از این چالش‌ها، نیازمند یکپارچه‌سازی هوشمند، استانداردسازی فنی، و طراحی معماری کلان ملی هستیم.

در سال گذشته، هیئت وزیران و شوراهای عالی با هدف تسریع تصویب آیین‌نامه‌ها (از جمله آیین‌نامه‌های اجرایی قانون برنامه هفتم توسعه)، اصلاحاتی در فرآیند بررسی انجام داده‌اند. تشکیل کمیسیون‌های تخصصی با اختیارات تفویض شده، موجب کاهش رفت و برگشت‌های اداری شده است. استفاده از سامانه‌های الکترونیکی برای ثبت و پیگیری مصوبات، شفافیت و سرعت را افزایش داده است. تعیین ضرب‌الاجل برای بررسی در کمیسیون‌ها، از تعویق‌های طولانی جلوگیری کرده و هماهنگی بیشتر با مجلس، مانع از بازگشت مصوبات به دلیل مغایرت‌های قانونی شده است. با این حال، نبود معماری کلان تصمیم‌گیری و پراکندگی سامانه‌ها همچنان مانع تحقق کامل روند مطلوب است. تدوین نقشه راه ملی برای تحول دیجیتال و یکپارچه‌سازی فرآیندها، گام ضروری بعدی در این مسیر است.

قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار با وجود ظرفیت‌های بالا، به دلیل ضعف ضمانت اجرایی، نبود هماهنگی نهادی و پیچیدگی‌های بروکراتیک، اثربخشی محدودی داشته است. شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی نقش کلیدی دارد اما مصوبات آن ضمانت اجرایی کافی ندارند. چالش‌هایی مانند تغییرات خلق الساعه در سامانه‌ها، نبود زیرساخت‌های پایدار و تفسیرهای سلیقه‌ای، مانع اجرای مؤثر قانون شده‌اند. تقویت نقش تشکل‌ها، ساده‌سازی مقررات، توسعه زیرساخت‌های دیجیتال و نظارت مستمر از الزامات ارتقای اثربخشی قانون هستند.

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۹/۱۶

شماره: ۲۲/۱۱۹۵۹/ص

پیوست: دارد

تشخیص اصالت نامه

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines & Agriculture

- در این گزارش برای اجرای بهتر قانون بهبود محیط کسب و کار، پیشنهادهایی در ۱۲ محور ارائه شده است. این محورها شامل کاهش بروکراسی، حمایت از استارت‌آپ‌ها و سرمایه‌گذاری، آموزش و فرهنگ‌سازی، دیجیتالی‌سازی فرآیندها، شفاف‌سازی مقررات، و تقویت تعامل دولت و بخش خصوصی هستند. همچنین بر نظارت مستمر، اصلاح مواد کلیدی قانون، حمایت مالیاتی، و توجه ویژه به صنایع کوچک و متوسط تأکید شده است. ایجاد سامانه‌های یکپارچه، حذف مقررات خلق‌الساعه، و الزام دستگاه‌ها به پاسخگویی از دیگر راهکارهای کلیدی‌اند. اجرای این پیشنهادات مستلزم اراده سیاسی، هماهنگی نهادی و بازنگری در آیین‌نامه‌هاست.

عیسی منصوری
رئیس مرکز پژوهش‌ها